Trendalert

S E P T E D

Big Brother de Buurman

Wat zien we?

De afgelopen jaren is de slimme deurbel deel geworden van het Nederlandse straatbeeld. Ruim 1,2 miljoen huishoudens bezaten er al een in 2024. Naar schatting is dit aantal sindsdien alleen maar gestegen[1]. De populairste producenten, Ring (van Amazon, VS) en Eufy (China), zetten in op gemak, efficiëntie, en vooral veiligheid. Volgens deze verkopers is een slimme deurbel essentieel om je huis te beschermen. Een slimme deurbel voorkomt echter geen inbraken, maar helpt hoogstens bij het later opsporen van de dader[2,3]. Daarnaast is het installeren van een camera die op de openbare ruimte gericht is, volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) verboden[4]. Met korte opritten en krappe of geen voortuintjes is het lastig om de openbare ruimte buiten beeld te laten, en gebeurt dit in de praktijk toch. Er wordt ook niet op gehandhaafd. Sterker nog, de Nederlandse politie roept eigenaren van een slimme deurbel op zich aan te melden bij een register, zodat de politie beelden kan opvragen wanneer een misdrijf plaatsvindt in een bepaalde straat[5]. Er zijn zelfs voorbeelden waar eigenaren gedwongen werden hun beelden op te sturen[6]. Tot slot zijn er ook zorgen over de locatie waar data die de deurbel verzamelt worden opgeslagen. Meestal is dat in de cloud van de (bijvoorbeeld Amerikaanse of Chinese) fabrikant, en het is onduidelijk wat met de data gebeurt[4].

Wat zit hierachter?

George Orwell waarschuwde ons ruim 70 jaar geleden in zijn boek '*Nineteen Eighty-Four*' voor een maatschappij met constante surveillance[7]. Met de opkomst van de slimme deurbel is het geen autoritaire leider, maar wijzelf die *Big Brother*-tje spelen. De slimme deurbel sluipt geleidelijk ons straatbeeld in en lijkt het nieuwe normaal te worden. Volgens socioloog en surveillance-onderzoeker David Lyon is de constante surveillance onderdeel geworden van ons dagelijks leven, en zijn we er al aan gewend om áltijd gefilmd te worden[8].

Deze alledaagsheid van de controle door de deurbel kan meerdere consequenties hebben. Producenten prijzen de deurbel aan als een product dat leidt tot meer veiligheid, gemak en een veilig gevoel. Maar onderzoek van de Erasmus Universiteit laat zien dat dit in praktijk anders uitpakt. De mogelijkheid om te monitoren wat zich voor de voordeur afspeelt, brengt juist een permanent gevoel van alertheid met zich mee[11]. Aan de andere kant van de voordeur ontstaat ook een gevoel van ongemak. Als buur weet je niet wat een deurbel precies filmt, wanneer je wel of niet op beeld staat en wat je buren met de beelden doen. Dit kan het gevoel geven van een panopticum[10] waarbij alleen al het idee dat iemand zou kúnnen meekijken, effect kan hebben op gedrag. Mensen kunnen terughoudender worden in wat ze zeggen of doen, ook wanneer er niemand daadwerkelijk naar de beelden kijkt. Dit kan gezien worden als precies de bedoeling van de slimme deurbel: mensen die zich willen misdragen, denken nu misschien wel twee keer na. Maar volgens de Groene Amsterdammer zit het probleem bij dagelijkse, relatief onschuldige, omgang tussen buurtbewoners. Zij stellen

S E P T E D

dat het permanente filmen van de buurt kan leiden tot wantrouwen en alertheid onderling[3]. Er verschuift een machtsbalans: degene die beelden verzamelt, krijgt inzicht in het gedrag van anderen. Het verkochte idee van veiligheid kan daarmee omslaan in een vorm van controle. Deze controle wordt nog eens versterkt wanneer deurbelbeelden worden gebruikt in het kader van wetshandhaving. Zo draagt de slimme deurbel bij aan een bredere ontwikkeling richting een surveillancemaatschappij[8,9]. Slimme deurbellen zijn "*een technologie die de architectuur van de samenleving diepgaand verandert, en daarmee ook de publieke ruimte en hoe we met elkaar omgaan en samenleven*"[3].

Waarom is dit interessant?

De slimme deurbel staat symbool voor een bredere ontwikkeling waar we als maatschappij steeds meer technologie bouwen die voor ons kijkt, meet en registreert. De vraag is vervolgens niet alleen wat die technologie ziet, maar hoe dat onze manier van kijken naar de wereld verandert. Regels die privacy van burgers beschermen lopen achter op technologische ontwikkelingen of worden minder belangrijk gevonden in het licht van de beloften van technologie. Dit roept vragen op over de grens tussen publieke dienstverlening, veiligheid en controle en wie zeggenschap heeft over data. Wat vandaag als een onaanvaardbare privacy-inbreuk kan worden gezien, kan later vanuit waterkwaliteit, volksgezondheid of publieke veiligheid als nuttige informatie worden beschouwd. De vraag is daarmee niet alleen welke regels en wetten er nodig zijn, maar ook hoe we blijven nadenken over hoe grenzen van wat acceptabel wordt geacht mee schuiven met wat technologisch mogelijk wordt.

Strategische vragen voor de watersector

- Hoe gaat de watersector om met technologie die steeds meer data op huishoudniveau kan verzamelen, zoals digitale watermeters?
- Wat betekent dergelijke datamonitoring voor de manier waarop we met elkaar en met water samenleven, en hoe we het beheren?
- Hoe blijven we kritisch over privacy, veiligheid en technologische vooruitgang in de watersector?

Duiding

	Laag	Middel	Hoog
Impact		■	
Zekerheid		■	

Volgen/monitoren:
Het groeien van een surveillancemaatschappij roept vragen op over de balans tussen veiligheid en controle, publieke veiligheid en individuele vrijheid en hoe we met elkaar samenleven.

S E P T E D

Meer lezen

1. Heslenfeld, L. (2024, 22 mei). *2,7 miljoen huishoudens met slimme beveiligingsapparatuur | Multiscope*. Multiscope. https://www.multiscope.nl/persberichten/2-7-miljoen-huishoudens-met-slimme-beveiligingsapparatuur/
2. Politiekeurmerk Veilig Wonen. (2026, 16 juli). *Slimme deurbel alleen is niet genoeg voor inbraakpreventie | PKVW*. PKVW. https://politiekeurmerk.nl/nieuws/slimme-deurbel-alleen-is-niet-genoeg-voor-inbraakpreventie/
3. Grosfeld, T. (2026, 12 augustus). *'Die vrouw woont op nummer 44'*. De Groene Amsterdammer. https://www.groene.nl/artikel/die-vrouw-woont-op-nummer-44
4. Slimme Deurbellen Consortium | Responsible Sensing Lab. (z.d.). Respnsible Sensing Lab. https://responsiblesensinglab.org/nl/projecten/slimme-deurbellen-consortium
5. Slimme deurbellen vormen een "surveillancestaat". (2026, 20 augustus). NPO Radio 1. https://www.nporadio1.nl/nieuws/onderzoek/2882c595-a766-412a-b5f0-863273e733c7/slimme-deurbellen-vormen-een-surveillancestaat
6. Wichgers, L., Van Den Berg, E., & Van Dorssen, T. (2024, 22 januari). *Deurbelcamera maakt burgers tot doelwit dwangmiddelen politie*. BNR. Geraadpleegd op 28 augustus 2026, van https://www.bnr.nl/nieuws/juridisch/10538281/deurbelcamera-maakt-burgers-tot-doelwit-dwangmiddelen-politie
7. Bentley, N. (2017). What does 'Orwellian' mean, anyway? *The Conversation*. https://doi.org/10.64628/ab.f6uhhun5g
8. Lyon, D. (2018). *The Culture of Surveillance: Watching as a Way of Life*. http://swbplus.bsz-bw.de/bsz495640484cov.htm
9. Veneman, I., Eerens, M., & Sabel, P. (2024, 23 februari). Met een miljoen videodeurbellen plaatst Nederland zichzelf (vaak illegaal) onder surveillance. *De Volkskrant*. https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2024/met-een-miljoen-videodeurbellen-plaatst-nederland-zichzelf-vaak-illegaal-onder-surveillance~v1021420/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F
10. O'Reilly, S. (2002, 1 juni). *Philosophy and the Panopticon*. Philosophy Now. https://philosophynow.org/issues/36/Philosophy_and_the_Panopticon
11. Schuilenburg, M. (2026). Turning a private surveillance service into a public disclosure: the case of Amazon's ring doorbell. *Information Communication & Society*, 1–17. https://doi.org/10.1080/1369118x.2026.2736813

Trendalert

S E P T E D

Groningenhaven 7 / PO Box 1072
3430 BB Nieuwegein
The Netherlands

Contactpersoon: Jasmijn Baptist/ Katja Barendse
katja.barendse@kwrwater.nl

+31 6 25022128

www.kwrwater.nl

www.dwsi.nl

© KWR Water Research Institute